

Beleidsplan integrale schuldhulpverlening 2024

Voorwoord

Voor u ligt het beleidsplan Schuldhelpverlening 2024. Dit plan is opgesteld naar aanleiding van een aantal wijzigingen in de landelijke regelgeving. Die zijn ook aanleiding geweest om de huidige praktijk van schuldhelpverlening tegen het licht te houden en daarin wijzigingen aan te brengen.

De gewijzigde regelgeving en ook dit plan legt veel nadruk op preventie. Uitgangspunt is dat inwoners van onze gemeente zelf in hun levensonderhoud kunnen voorzien. Door te werken en als zij daar niet toe in staat zijn, door een uitkering. Gelukkig is het merendeel van de inwoners in staat hun uitgaven in balans te houden met hun inkomsten. Helaas geldt dat niet voor iedereen. Sommige inwoners komen in financiële problemen en ontwikkelen schulden. Het beleid is er op gericht om hen in een vroegtijdig stadium te bereiken en hulp te bieden, onder andere door het systeem van Vroegsignalering. Ondersteuning bieden we zo integraal mogelijk; we kijken breed naar de financiële situatie van de inwoner en stemmen de hulp daarop af. Dat helpt voorkomen dat relatief lichte problematiek uitgroeit tot problematische schulden.

Wij zijn blij dat we preventie en ondersteuning lokaal kunnen vormgeven, dichtbij onze inwoners. Het is bekend dat mensen die schulden ontwikkelen daarmee niet te koop lopen. Door de stress die zij ervaren, zijn zij ook moeilijk in staat zelf verbetering in hun situatie aan te brengen. We organiseren daarom de toegang tot hulp zo laagdrempelig mogelijk. Alle inwoners moeten op een eenvoudige manier en redelijk anoniem kunnen vragen om ondersteuning. De hulp die we bieden is er op gericht de inwoner weer in staat te stellen zijn financiën goed te beheren. SWOM speelt bij de laagdrempelige toegang als vanouds een belangrijke rol. Daarnaast zijn de vrijwilligers van Schuldhelpmaatje en de Formulierenbrigade van wezenlijk belang. Wij zijn hen dan ook erg dankbaar voor hun bijdragen.

Met dit plan en de uitvoering daarvan is de schuldhelpverlening in gemeente Montfoort toekomstbestendig. We hebben er vertrouwen in dat dit gaat bijdragen aan een financieel gezonde gemeenschap.

C. (Kees) van Dalen
Wethouder

Voorwoord

Inleiding

Aanleiding en context

Huidige situatie

- Beleid
- Uitvoering
- Aantallen

De toekomst

- Beleid
- Uitvoering

Financiën

Bijlagen

- Landelijk wettelijk kader

Inleiding

Dit beleidsplan gaat over schuldhelpverlening maar vooral ook over het voorkomen dat inwoners van Montfoort problematische schulden krijgen. Vaak is er al veel gebeurd voordat een inwoner hulp vraagt. Hij ziet niet altijd de ernst van de situatie in en/of heeft moeite met het goed beoordelen van de financiële huishouding. In veel gevallen loopt betrokkene niet te koop van zijn financiële problemen en meldt zich te laat voor hulp.

De afgelopen periode is de kans op problematische schulden toegenomen. Er zijn meer mensen die van een klein inkomen moeten rondkomen terwijl de prijzen onder andere als gevolg van Corona, de oorlog in Oekraïne en de energiecrisis, zijn gestegen. Er leven meer mensen in armoede, wat overigens niet betekent dat zij ook schulden hebben.

Het is opvallend dat deze ontwikkelingen landelijk in eerste instantie niet hebben geleid tot meer aanmeldingen voor schuldhelpverlening. Tot juni 2022 is slechts sprake van een stijging van 2% ten opzichte van 2021. Ook het aantal inwoners met een bij BKR¹ geregistreerde schuldregeling en/of gemeentelijk krediet is in 2022 niet gestegen ten opzichte van 2021. Dit komt waarschijnlijk door de ondersteuningsmaatregelen die de overheid heeft genomen (ondersteuning van werkgevers in Coronatijd, maatregelen om de kosten van energie te verlagen of te compenseren). NVVK/Divosa constateert van juni 2022 weer een toename van het aantal aanmeldingen. In die maand komt het aantal aanmeldingen voor het eerst uit boven het aantal aanmeldingen in januari 2020².

Inmiddels is bestaanszekerheid een belangrijk onderwerp in de politiek geworden. Er zijn breed gedragen plannen om die bestaanszekerheid beter te garanderen, zoals het verhogen van het wettelijk minimum loon. Dat wil niet zeggen dat automatisch minder inwoners in financiële problemen komen. Preventie is daarom één van de kernpunten van dit beleidsplan. Vroegtijdig financiële problemen signaleren, en waar mogelijk oplossen, voorkomt dat de problemen groter worden.

In het vervolg van dit beleidsplan beschrijven we de aanleiding om het plan nu te herzien en de huidige situatie; het bestaande beleid, de betrokken ketenpartners en de aantallen inwoners die betrokken zijn. Vervolgens geven we aan welk beleid we voortzetten en welke nieuw beleid wordt voorgesteld. Tot slot gaan we in op de financiële consequenties.

In de bijlagen staat de huidige landelijke regelgeving.

¹ Stichting BKR registreert een groot aantal kredieten. Gemeenten melden aan BKR wanneer een inwoner schuldhelpverlening ontvangt

² <https://www.nvbk.nl/page/1439/2022/10/25/Stijging-aantal-aanmeldingen-voor-schuldhelp>

Aanleiding en context

Sinds 2012 heeft de gemeente de wettelijke taak inwoners met schulden hulpverlening aan te bieden. Schuldhelpverlening is een integraal onderdeel van het sociaal domein. Dit betekent dat er bij de hulpverlening niet alleen aandacht is voor de financiële problemen van de inwoner maar ook voor andere leefgebieden zoals de woonsituatie en de gezondheid. Samen met de inwoner wordt gekeken hoe zijn/haar financiële situatie kan worden versterkt.

Deze aanpak sluit aan bij de uitgangspunten zoals verwoord in het Integraal beleidsplan sociaal domein dat dit jaar door de raad is vastgesteld:

- Onze inwoners zijn een onderdeel van onze samenleving: iedereen doet mee;
- Onze inwoners worden goed geholpen bij zorg- of ondersteuningsvragen;
- Inwoners hebben zelf (zoveel mogelijk) de regie over hun leven, hun hulpvraag en de oplossing ervan;
- Inwoners van gemeente Montfoort krijgen zorg en ondersteuning die zoveel mogelijk aansluit op hun leefwereld en specifieke situatie;
- Onze inwoners, ook diegenen met een arbeidsbeperking, participeren naar vermogen, bij voorkeur door het verrichten van betaald werk;
- De ondersteuning en zorg in gemeente Montfoort blijven beschikbaar en betaalbaar.

Vanaf 2018 werkt het kabinet samen met gemeenten en diverse andere organisaties aan het actieplan Brede Schuldnaaanpak. Het bevat zo'n 40 maatregelen die het gemeenten makkelijker maken om:

- Problematisch schulden bij inwoners te voorkomen
Inwoners worden in staat gesteld zelf een inschatting te maken van hun financiële situatie, advies en hulp te vragen. Gemeenten krijgen de mogelijkheid sneller te signaleren dat een inwoner in de problemen komt. Daartoe zijn de mogelijkheden van gegevensuitwisseling tussen ketenpartners uitgebreid (preventie en vroegsignalering);
- Zorgvuldige en maatschappelijk verantwoorde incasso
Door de mogelijkheden van betalingsregelingen uit te breiden wordt beter voorkomen dat mensen verder of opnieuw in de problemen komen.

Om deze punten te realiseren zijn vanaf 1 januari 2021 verschillende wetten ingevoerd of aangepast. Deze wetten hebben gevolgen voor de wijze waarop gemeente en uitvoeringsorganisaties uitvoering geven aan hun preventieve en curatieve taak. De verschillende wetten en de wijzigingen zijn opgenomen in de bijlage.

Drie ontwikkelingen zijn van vooral belang:

- De verkorting van de doorlooptijd van schuldhelpverleningstrajecten. Per 1 juli 2023 heeft een Wsnp-traject³ (het wettelijke traject) een looptijd van anderhalf jaar. Daaraan vooraf gaat een zogenaamd minnelijk schuldhelpverleningstraject (Msnp), ook wel genoemd de gemeentelijke schuldhelpverlening. De gemeente of een vertegenwoordiger daarvan bemiddelt tussen schuldenaar en schuldeisers met het doel een wettelijk traject te voorkomen. Ook deze Msnp-trajecten zijn verkort tot 1,5 jaar, waardoor meer druk ontstaat om snel te handelen en resultaten te behalen
- Per 2021 zijn gemeenten verantwoordelijk voor vroegsignalering. Gemeenten ontvangen van instanties signalen als een inwoner een betalingsachterstand oploopt. Daarbij gaat het vooral om vaste lasten (huur, energie, zorgverzekering, etc.). Doel hiervan is dat de gemeente eerder bekend wordt en contact legt met betreffende inwoner zodat problematische schulden worden voorkomen. Na ontvangst van een signaal moet de gemeente de inwoner binnen 4 weken schuldhelpverlening aanbieden. Belangrijk voor de inwoner is dat de invordering van de gesignaleerde schuld wordt opgeschort als de inwoner het hulpaanbod accepteert en daaraan meewerkt

³ Wet schuldsanering natuurlijke personen

- Op advies van de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS) wordt de inzet van saneringskredieten bevorderd. Dit is een bewezen effectieve aanpak waarbij een collectieve schuldenregeling wordt overeengekomen met schuldeisers die een groot deel van de schuld kwijtschelden. De persoon met schulden heeft als gevolg daarvan alleen nog een (kleinere) schuld bij de gemeente. Deze schuld wordt in maximaal 18 maanden afbetaald. De schuldenaar heeft minder stress en is beter in staat te werken aan financiële redzaamheid, bijvoorbeeld een (beter) betaalde baan. Een gesubsidieerd nationaal Waarborgfonds saneringskredieten dekt het financiële risico van gemeenten.

Door de wetswijzigingen en daaruit volgende bovenstaande ontwikkelingen komen nieuwe en veranderde taken op de gemeente af. Een belangrijk deel van deze taken heeft betrekking op het uitvoeringsproces.

De huidige situatie

Beleid

Het beleid op het terrein van schuldhulpverlening is in overeenstemming met het Integraal beleidsplan sociaal domein en de Integrale verordening sociaal domein. Binnen het sociaal domein gebruiken we de omgekeerde toets om een passende oplossing te vinden voor problemen van de inwoners. We zoeken naar een oplossing die het best past bij de omstandigheden waarin de inwoner verkeert. Samen met de inwoner bepalen we de aanpak en het beoogde effect.

In de verordening staat de zelfredzaamheid van de inwoner centraal. Hij/zij heeft de regie over het eigen leven en maakt zelf keuzes. Inwoners waarbij de zelfredzaamheid geheel of gedeeltelijk ontbreekt, krijgen de hulp, die past bij hun persoonlijke situatie. Samen met de inwoner en zijn sociaal netwerk (familie, vrienden en bekenden) zoeken we naar oplossingen op maat. Bij gebrek aan een sociaal netwerk, kan de hulp bestaan uit het opbouwen, versterken of ondersteunen van het eigen netwerk.

In de Verordening sociaal domein staan specifieke regels over schuldhulpverlening. Onder meer welke factoren een rol spelen bij het bepalen van het aanbod schuldhulpverlening. We streven naar maatwerk afhankelijk van de aard en omvang van de schulden, de financiële huishouding en de psychosociale situatie van de inwoner. Afhankelijk van de situatie worden professionele organisaties ingeschakeld. De hulp is er opgericht een duurzaam effect te bereiken waarbij financiële en psychosociale ondersteuning hand in hand gaan. Op die wijze wordt gestreefd naar duurzame gedragsverandering die voorkomt dat de inwoner opnieuw schulden opbouwt.

De verordening bevat daarnaast verplichtingen waaraan de inwoner moet voldoen. Die hebben vooral betrekking op het aanvaarden van de hulp en het geven van relevante informatie.

Armoede en schulden worden vaak in één adem genoemd. Toch zijn dat verschillende onderwerpen. Veel mensen met een laag inkomen hebben geen problematische schulden. Tegelijkertijd zijn er ook mensen met een hoger inkomen die te maken hebben met problematische schulden.

Hoe dan ook, het is een gegeven dat het hebben van schulden leidt tot stress-gevoelens en die zorgen op hun beurt voor vermindering van de zelfredzaamheid. Door de stress zijn mensen niet meer in staat hun situatie goed te overzien, de juiste afwegingen te maken en overeenkomstig effectieve actie te ondernemen. Stress door schulden leidt vaak tot onvermogen daar iets aan te doen.

We willen een zogenaamde stress-sensitieve werkwijze hanteren; coachende begeleiding afgestemd op de situatie van de inwoner en zijn uitdagingen.

Uitvoering

Sinds 2011 heeft gemeente Montfoort de uitvoering van schuldhulpverlening in handen gegeven van PLANgroep. PLANgroep is een landelijk opererende organisatie die niet alleen voor gemeenten maar ook voor bijvoorbeeld werkgevers, woningcorporaties en zorgorganisaties werkt. PLANgroep maakt gebruik van landelijke convenanten die de brancheorganisatie NVVK heeft gesloten met veel partijen die als schuldeiser kunnen optreden. PLANgroep hanteert de gedragscodes die NVVK heeft ontwikkeld en die ook breed zijn geaccepteerd door schuldeisers. Daardoor is de slagingskans van een minnelijke regeling (de gemeentelijke schuldhulpverlening) groter en wordt in veel gevallen een wettelijk traject voorkomen.

Afhankelijk van de situatie van de inwoner die zich bij de gemeente meldt voor schuldhulpverlening, zet PLANgroep verschillende instrumenten in:

De dienstverlening vanuit het loket schuldhulpverlening bestaat uit:

- Informatie en advies met betrekking tot het voorkomen van, of oplossen van een reeds bestaande schuldsituatie. Daarbij kan de inwoner ook worden doorverwezen naar maatschappelijke organisaties
- Intake: het verhelderen van de hulpvraag van de inwoner en het beoordelen welke producten kunnen worden ingezet. Dit gebeurt op basis van de financiële gegevens van de inwoner. Op basis daarvan wordt beoordeeld of sprake is van problematische schulden en wordt bijvoorbeeld berekend welk deel van de schuld de inwoner maandelijks kan aflossen. Er wordt samen met de inwoner een plan van aanpak opgesteld
- Stabilisatie: het in balans brengen van inkomsten en uitgaven waardoor een stabiele situatie ontstaat op basis waarvan een regeling om de schulden af te betalen mogelijk is.
- Moratorium: met het moratorium kunnen schuldhulpverleners in bepaalde gevallen woningbouwcorporaties, energiemaatschappijen en zorgverzekeraars dwingen om hun invorderingsmaatregelen een half jaar op te schorten. Doel is dat de schuldhulpverlener de tijd krijgt om daadwerkelijk de schulden te regelen
- Schuldregeling: zodra alle schulden bekend zijn, wordt getracht een minnelijke regeling tot stand te brengen. Alle schuldeisers worden verzocht om verdere invorderingsmaatregelen en renteberekening te stoppen. De schuldhulpverlener doet een betalingsvoorstel aan de schuldeisers voor terugbetaling van (vaak een deel van) de schuld
- Budgetbegeleiding en budgetbeheer: het belangrijkste doel van budgetbegeleiding (ook wel budgetcoaching genoemd) en budgetbeheer is bevordering van de zelfredzaamheid van de inwoner. Daardoor stabiliseert de situatie van de inwoner. Het geeft de schuldeisers meer zekerheid dat (een deel van) de schuld wordt afgelost. En wellicht belangrijker, het minimaliseert de kans op het ontstaan van nieuwe problematische schulden
- Crisisinterventie: bij een crisis zoals dreigende huisuitzetting of afsluiting van gas en/of elektriciteit, kan binnen 24 uur crisisinterventie worden ingezet. Met het wettelijke moratorium kan een huisuitzetting of afsluiting van water, gas en elektriciteit worden voorkomen. Na de interventie wordt zo snel mogelijk ingezet op schuldsanering.
- Wet schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp): een beroep op de Wsnp kan als blijkt dat het minnelijke traject niet mogelijk is. De schuldhulpverlener ondersteunt de inwoner hierbij.

De schuldhulpverlener van PLANgroep is één dagdeel per week aanwezig in het Huis van Montfoort. Inwoners kunnen dan gebruik maken van het spreekuur. De schuldhulpverlener werkt samen met SWOM, onder andere op het gebied van vroegsignalering.

Vroegsignalering is een relatief nieuwe loot aan de stam van schuldhulpverlening. Vroegsignalering moet ervoor zorgen dat inwoners zo vroeg mogelijk worden geholpen en de kans op het snel oplopen van problematische schulden wordt verkleind.

Het is sinds 2021 een gemeentelijke taak. Montfoort is aangesloten bij het Landelijke Convenant Vroegsignalering. Dit vergemakkelijkt en versnelt de samenwerking tussen de gemeente en de vaste lasten partners: energie- en drinkwaterbedrijven, zorgverzekeraars en verhuurders. Als een inwoner een betalingsachterstand heeft bij één van deze partners, dan start deze de wettelijk verplichte sociale incassoprocedure op. Heeft dat geen resultaat, dan melden zij de betalingsachterstand bij de gemeente. De gemeente, in ons geval PLANgroep, zoekt contact met de inwoner en biedt schuldhulp aan. Afhankelijk van de aard en de hoogte van de schuld gebeurt dit schriftelijk (brief, mail, sms), telefonisch of door een huisbezoek (door PLANgroep en SWOM gezamenlijk). Als de inwoner hulp accepteert (hij/zij is daartoe niet verplicht) wordt een plan opgesteld in samenwerking met de schuldeiser. Het plan gaat uit van een integrale schuldhulpaanpak.

Naast bovenstaande formele en professionele voorzieningen worden inwoners met (beginnende) financiële problemen als zij dat willen bijgestaan door maatschappelijke organisaties. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om kerkelijke organisaties, de Voedselbank en Stichting Leergeld. Redelijk recent is SchuldHulpMaatje Montfoort – Linschoten gestart. SchuldHulpMaatje is actief in meer dan 150 Nederlandse gemeenten. De aanpak van SchuldHulpMaatje is een aanvulling op de professionele schuldhulpverlening en kan professionele hulpverlening voorkomen. Als er wel sprake is van professionele

schuldhulpverlening, kan de hulp van SchuldHulpMaatje een goede aanvulling zijn. De vrijwilligers van SchuldHulpMaatje helpen bij het op orde brengen van de financiën en versterken de zelfredzaamheid van die inwoner die wordt ondersteund.

Aantallen

Zoals onderstaande tabel laat zien is het aantal aanmeldingen schuldbemiddeling betreffende inwoners van Montfoort ongeveer gelijk gebleven. Verwachting is dat we over geheel 2023 ook uitkomen op 11 of 12 aanmeldingen. Het lijkt er op dat dit jaar minder aanmeldingen leiden tot een gemeentelijk schuldbemiddelingstraject (msnp).

Schuldhulpverlening	2021	2022	2023 (23/11)
aantal lopende trajecten schuldbemiddeling op 1-1	27	27	21
aantal aanmeldingen in jaar	13	11	10
aantal opgestarte trajecten schuldbemiddeling in dat jaar	8	5	3
aantal afgeronde trajecten schuldbemiddeling in dat jaar	4	4	4
aantal succesvol afgesloten trajecten	9	8	8
aantal gestarte wsnp-trajecten	2	0	0
aantal lopende trajecten schuldbemiddeling op 31-12	27	21	19

Bron: PLANgroep

Wat betreft de vroegsignalering hebben we alleen gegevens over 2023. PLANgroep en SWOM zijn begin 2023 begonnen met vroegsignalering. Daarvoor zijn wel signalen ontvangen maar die werden niet opgevolgd door pogingen contact te leggen met de inwoner. De hieronder staande gegevens zijn gegenereerd uit het systeem dat PLANgroep gebruikt voor vroegsignalering (RIS). Die gegevens zijn beperkt betrouwbaar omdat vroegsignalering en het gebruik van het betreffende systeem nog in opbouw is. Toch kunnen heel voorzichtig een aantal conclusies worden getrokken.

	2023		
Vroegsignalering			
Aantal ontvangen signalen	426		
waarvan energie/water	137	32%	
waarvan huur	101	24%	
waarvan zorgverzekering	188	44%	
waarvan meervoudige signalen	8	2%	
waarvan recidive	131	31%	

Dat de meeste signalen van vaste lasten partners betrekking hebben op betalingsachterstand bij een zorgverzekering komt overeen met het landelijke beeld. De betalingsachterstand heeft voor de inwoner niet direct consequenties. Het aantal recidive (een inwoner heeft over meerdere maanden een betalingsachterstand) is betrekkelijk hoog. Het leggen van contact met de inwoner via vroegsignalering moet dat percentage omlaag helpen. Dat is blijkbaar nog niet goed gelukt.

contactpogingen	2023	bereikt	
brief / bereikt	103	103	100%
telefonisch / bereikt	168	54	32%
huisbezoek bereikt	116	19	16%
overig / bereikt	27	9	33%
melding onterecht	12		
	426	82	

Onder melding onterecht worden ook signalen geregistreerd betreffende inwoners die al bekend zijn bij SWOM (maatschappelijk werk). Zo'n signaal krijgt geen opvolging binnen vroegsignalering maar de inwoner wordt wel ondersteund ook op financieel vlak.

De andere signalen zijn opgevolgd door pogingen om contact te leggen met de inwoner. Dat gebeurt bij voorkeur telefonisch, bij grotere betalingsachterstanden wordt een huisbezoek afgelegd. Is er geen telefoonnummer bekend dan wordt een brief (of e-mail) gestuurd.

Bovenstaande tabel laat zien dat in de meeste gevallen telefonisch contact wordt gezocht. In 32% van de gevallen lukt het om contact te leggen. Bij huisbezoeken is dat percentage aanzienlijk lager. Dat kan worden veroorzaakt omdat het bezoek in eerste instantie schriftelijk werd aangekondigd, op dit moment worden de bezoeken onaangekondigd afgelegd maar veelal overdag. Brieven bereiken de inwoner natuurlijk altijd maar de respons daarop is heel erg laag.

In 82 gevallen is telefonisch of via een bezoek succesvol contact gelegd met de inwoner met een betalingsachterstand. 68 van de betrokken inwoners had geen behoefte aan ondersteuning en/of gaf aan de achterstand zelf te kunnen oplossen. 2 inwoners waren als bekend bij SWOM. 12 inwoners zijn doorverwezen naar hulpverlening waaronder 3 naar schuldhulpverlening.

Al met al zijn dit vooralsnog geen bijzonder goede resultaten. Weliswaar voldoen we met deze uitvoeringspraktijk aan de wet, het levert maar een kleine bijdrage aan het voorkomen van (problematische) schulden en het voorkomen dat inwoners in herhaling vallen. De huidige praktijk van vroegsignalering is helaas niet erg effectief. We onderzoeken hoe met meer mensen met een betalingsachterstand contact kan worden gelegd en hoe we bereiken dat meer betrokkenen hulp accepteren.

De toekomst

Beleid

De uitgangspunten van het beleid op het terrein van schuldhulpverlening behoeven geen grote wijzigingen. Het Integraal beleidsplan sociaal beleid en de daaraan gekoppelde verordening blijven de leidraad. We streven naar integrale schuldhulpverlening; optimale ondersteuning van inwoners met (beginnende) financiële problemen op basis van een holistische visie. Hulp is integraal en richt zich bij voorkeur op een breed palet van levensdomeinen.

We weten dat het hebben van schulden stress veroorzaakt. Het is belangrijk om het ontstaan van (problematische) schulden zo vroeg mogelijk te signaleren. We willen problematische schulden zoveel mogelijk voorkomen.

Met de dienstverlening op dit terrein willen wij ervoor zorgen dat zoveel mogelijk inwoners schuldenvrij blijven. Daarom zetten we vooral in op preventie en vroegsignalering. Bij de ondersteuning van inwoners die daaraan behoefte hebben, leveren we maatwerk waarbij we de inwoner zoveel mogelijk eigen regie laten hebben. Ondersteuning is gericht op het bevorderen van de zelfredzaamheid zodat herhaling wordt voorkomen. Als er sprake is van een schuldensituatie is het nodig dit zo spoedig mogelijk te stabiliseren. Hiervoor bieden wij ondersteuning op maat.

De uitgangspunten van de toekomstige schuldhulpverlening zijn derhalve:

- **Integraliteit**
Er is niet alleen aandacht voor het oplossen van de financiële problemen van een inwoner, maar ook voor psychosociale problemen en knelpunten in de woonsituatie, de gezondheid, de gezinssituatie, werk en participatie. Met inzicht in die factoren is schuldhulpverlening effectiever en leidt het tot een meer duurzaam resultaat. In dit kader maken we afspraken met maatschappelijke partners waarmee wordt samengewerkt
- **Nadruk op preventie en vroegsignalering**
Het beleid is gericht op het voorkomen dat inwoners problematische schulden ontwikkelen. We ontwikkelen laagdrempelige voorzieningen die inwoners helpen meer financieel zelfredzaam te worden. We bevorderen de samenwerking tussen maatschappelijke partners die een bijdrage kunnen leveren. We hebben bij de preventieve aanpak oog voor bijzondere doelgroepen zoals statushouders en laaggeletterden
- **Maatwerk**
Schuldhulpverlening is breed: van informatie en advies tot een wettelijk Wnsp-traject. Schuldhulpverlening moet voor iedereen toegankelijk zijn. We passen daarom geen voorselectie toe in de toegang tot schuldhulpverlening⁴. Niet iedereen heeft echter behoefte aan hetzelfde inhoudelijke hulpaanbod. Het aanbod wordt afgestemd op de persoon en zijn/haar omstandigheden. En ook bij schuldhulpverlening passen we de omgekeerde toets toe: het te bereiken effect staat centraal.

Uitvoering

Hierboven is aangegeven dat wat betreft de uitgangspunten van beleid weinig veranderingen worden doorgevoerd. Er is wel aanleiding om wijzigingen aan te brengen in de uitvoeringspraktijk. En dan gaat het met name om de maatschappelijke partners en de wijze waarop zij samenwerken. De tot nu toe bestaande uitvoeringspraktijk heeft een aantal onvolkomenheden:

- Binnen de gemeente is nog onvoldoende sprake van een laagdrempelige toegang tot hulpverlening bij financiële problemen. Er is geen specifieke fysieke plek waar inwoners die dat willen

⁴ De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening noemt twee overwegingen om schuldhulpverlening te weigeren, namelijk als sprake is van recidive en in geval de inwoner is veroordeeld wegens fraude. De nadere uitwerking van deze uitsluitingsgronden leggen we vast in aanvullende beleidsregels.

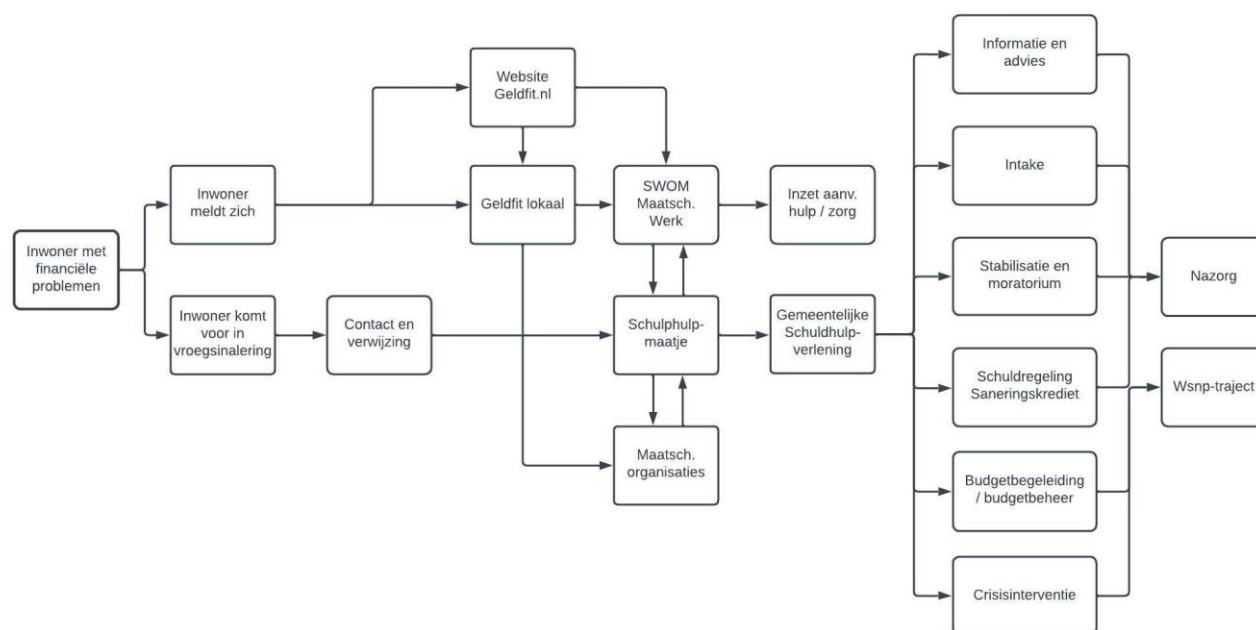

betrekkelijk anoniem informatie en advies kunnen krijgen. Het kan zijn dat we daardoor niet in contact komen met inwoners die wel behoefte hebben aan ondersteuning

- Uitvoering van schuldhulpverlening en vroegsignalering vindt nu plaats door een landelijk opererende organisatie (PLANgroep) waarbij de Montfoortse aantallen gering zijn. De dienstverlening vindt veelal op afstand plaats. Dat gaat mogelijk ten koste van goede doorverwijzing en 'warme' overdracht
- Doordat de uitvoering van schuldhulpverlening en vroegsignalering op afstand plaatsvindt is het contact tussen uitvoerder en gemeente beperkt. Het is voor ons moeilijk om de voortgang van de dienstverlening goed te monitoren. Er zijn geen duidelijke afspraken gemaakt over periodieke rapportages
- Er bestaat onduidelijkheid over de taakverdeling tussen PLANgroep en SWOM bij vroegsignalering. En dan met name als het gaat om meer complexe gevallen waarbij de betalingsachterstanden oplopen. Dat wordt mede veroorzaakt doordat de medewerker van PLANgroep logischerwijs niet altijd lokaal aanwezig is
- Bij de uitvoering van schuldhulpverlening lukt het nog onvoldoende om maatwerk te leveren. Met name vragen we ons af of voldoende aandacht wordt en kan worden gegeven aan integrale ondersteuning (waaronder psychosociale hulp) van de inwoner met het doel hem/haar (financieel) zelfredzaam te maken
- Op dit moment wordt nog geen gebruik gemaakt van het inzetten van een saneringskrediet. De schuldenaar heeft tijdens het traject vaak te maken met meerdere schuldeisers. Dit levert stress op met als gevolg dat betrokkene minder in staat is zijn situatie structureel te verbeteren.

Op grond van bovenstaande elementen zijn we gestart met het aanpassen van de uitvoeringspraktijk. We zetten meer in op preventieve voorzieningen en op het bevorderen van de effectiviteit van de gemeentelijke schuldhulpverlening nu de duur daarvan is verkort naar 18 maanden.

De (toekomstige) uitvoering schematisch:

- In het kader van preventie gaan we de samenwerking aan met Stichting NSR (Nederlandse Schuldhulproute). Deze stichting heeft Geldfit ontwikkeld. Een website die lokale informatie bevat over organisaties en instanties die inwoners kunnen ondersteunen bij financiële problemen. Daarnaast ontwikkelen we Geldfit lokaal, een inloopspreekuur waar inwoners terecht kunnen voor informatie en advies. We zetten daarbij in op intensieve samenwerking tussen Geldfit lokaal, maatschappelijk werk van SWOM, SchuldhulpMaatje en andere maatschappelijke organisaties bv.

Voedselbank, het jongerenwerk en kerkelijke organisaties.

De versterking van de samenwerking moet een integrale ondersteuning van de inwoner bevorderen en daarmee helpen voorkomen dat een schuldhulpverleningstraject moet worden ingezet

- We hebben de huidige uitvoering van vroegsignalering en schuldhulpverlening onder de loep genomen en besloten bij meerdere aanbieders een offerte aan te vragen. Met twee aanbieders zijn gesprekken gevoerd en op basis daarvan is besloten met een lokale aanbieder in zee te gaan en afscheid te nemen van de huidige aanbieder. We verwachten dat deze beter in staat is maatwerk te leveren dat is afgestemd op de specifieke omstandigheden van de inwoner en daarbij intensiever samen te werken met andere betrokken organisaties waaronder SWOM en SchuldHulpMaatje. Dat maakt een integrale aanpak beter mogelijk. Voorwaarde is dat de nieuwe uitvoerder werkt overeenkomstig de convenanten die NVVK heeft gesloten van een aantal schuldeisers. De lokale aanbieder voorziet daarin door te zijn aangesloten bij het schuldenknooppunt. Naar verwachting zal de nieuwe uitvoerder van schuldhulpverlening inclusief vroegsignalering starten per 1 maart 2024
- We versterken de gemeentelijke schuldhulpverlening. Door de beperking van de duur moet de schuldhulpverlening sneller resultaat opleveren om te voorkomen dat een wettelijk traject moet worden ingezet. Essentieel is het verminderen van stress bij de betrokken inwoner. Dat doen we door bij de schuldhulpverlening een saneringskrediet in te zetten. We nemen de schulden van de inwoner over zodat deze alleen nog een verplichting aan de gemeente heeft. In dat kader gaan we een overeenkomst aan met Kredietbank Midden Nederland.

Financiën

In 2023 zijn tot ongeveer half november de volgende bedragen uitgegeven aan vroegsignalering, schuldhulpverlening en budgetbeheer:

Uitgaven Schuldhulpverlening 2023	
Inforing RIS (systeem vroegsign.)	€ 8.567,00
Plangroep Vroegsignalering	€ 22.504,00
Plangroep Schuldhulpverlening	€ 31.943,00
Plangroep Budgetbeheer	€ 3.776,00
Budgetiek budgetbeheer	€ 8.034,00
Overig	€ 10.259,00
	€ 85.083,00
Begroting 2023	€ 65.430,00

Het is moeilijk om de uitgaven goed te begroten. Structureel is in 2023 € 50.000,= begroot. Naar aanleiding van de meicirculaire is € 15.000,= bijgeraamd. Ook voor 2024 is vooralsnog € 50.000,= begroot.

Vooraf kan slechts bij benadering worden bepaald om hoeveel inwoners het gaat en welke dienstverlening zij nodig hebben. Op grond van de uitgebrachte offerte en de aanname dat het evenals dit jaar zal gaan om 10 schuldhulpverleningstrajecten schatten we in dat de kosten in 2024 als volgt zijn:

Kosten Vroegsignalering en schuldhulpverlening 2024	
Inforing Ris (systeem vroegsignalering)	€ 8.500,00
Vroegsignalering (5 u/w)	€ 18.750,00
Schuldregelingen* intakes (10)	€ 27.000,00
Schuldregelingen beëindiging	€ 1.750,00
Overleg met ketenpartners (1 u/w)	€ 3.900,00
	€ 59.900,00

Bijlage

Landelijk (wettelijk) kader

Actieplan Brede Schuldenaanpak

Schuldenproblematiek en armoedebeleid zijn belangrijke speerpunten van de rijksoverheid. Sinds 2018 werkt het rijk samen met gemeenten en diverse andere organisaties zoals het Bureau Kredietregistratie (BKR) en het Centraal Justitieel Incasso Bureau (CJIB) aan het actieplan Brede Schuldenaanpak. De hoofdlijnen van het actieplan zijn:

- Het voorkomen van problematisch schulden: preventie en vroegsignalering
- Inwoners ontzorgen en ondersteunen
- Zorgvuldige en maatschappelijk verantwoorde incasso.

Om deze punten te realiseren zijn vanaf 1 januari 2021 verschillende wetten ingevoerd of aangepast. Deze wetten hebben gevolgen voor taken en processen van gemeenten en uitvoeringsorganisaties met name die taken rondom preventie, vroegsignalering, de uitvoering van schuldhulpverlening en incasso. Het gaat om de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet, het adviesrecht van gemeenten bij schuldenbewind en de Wet stroomlijning keten voor derdenbeslag. Hieronder staat per wet uitgelegd wat het doel ervan is.

Inmiddels is er de landelijke Aanpak geldzorgen, armoede en schulden (2022-2025). Dit is een overkoepelende aanpak op armoede en schulden die verder bouwt op het actieplan Brede Schuldenaanpak. De aanpak bestaat uit een groot aantal acties, initiatieven en maatregelen op diverse terreinen. De voor dit beleidsplan relevante zaken zijn meegenomen in onderstaande opsomming van landelijke ontwikkelingen.

Verkorten doorlooptijd minnelijk traject schuldregeling

De Aanpak geldzorgen, armoede en schulden bevat onder andere het verkorten van schuldhulptrajecten. De totale doorlooptijd moet korter. Aanleiding is de wijziging van de Faillissementswet ter verbetering van de doorstroom van de gemeentelijke schuldhulpverlening naar de wettelijke schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). De wetswijziging is op 1 juli 2023 ingegaan en heeft tot gevolg dat nieuwe Wsnp-trajecten anderhalf jaar in plaats van de voormalige drie jaar duren. In aansluiting hierop heeft de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen besloten dat vanaf 1 juli 2023 ook de duur van minnelijke schuldhulpverleningstrajecten bij gemeenten anderhalf jaar is. Dit betekent niet dat begeleiding en nazorg ook tot anderhalf jaar beperkt is. Per situatie wordt maatwerk geleverd om te bepalen hoe lang begeleiding en nazorg noodzakelijk zijn. Lukt het minnelijke traject niet, dan volgt het wettelijke traject.

Bevorderen inzet saneringskredieten en het waarborgfonds saneringskredieten

In de kamerbrief van 12 juli 2022 zegt de minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen het volgende: "Het kabinet wil meer mensen schuldhulp bieden en problematische schulden sneller oplossen. Het recente advies 'Van schuld naar schone lei' van de Raad voor Volksgezondheid & Samenleving (RVS) bevestigt dat schulden ook een volksgezondheidsprobleem zijn. De RVS adviseert voor de lange termijn aan de onderliggende oorzaken van schulden te werken, zoals aan bestaanszekerheid en een betrouwbare en voorspelbare overheid. Voor de korte termijn adviseert de RVS een nationale saneringsopgave, waarbij de overheid mensen met schulden een menswaardig bestaan garandeert. De RVS stelt voor een 'nationaal' perspectieffonds te creëren voor mensen bij wie het oplossen van schulden niet of moeilijk lukt. Het kabinet voert deze aanbeveling uit door de inzet van saneringskredieten te bevorderen. Bewezen effectieve aanpak is dat schuldhulpverleners schulden afkopen door

een collectieve schuldregeling met schuldeisers die een groot deel van de schuld kwijtschelden. De persoon met schulden heeft dan alleen nog een schuld bij de gemeente. De schuld wordt in maximaal 18 maanden afbetaald. Dat geeft rust om te werken aan financiële zelfredzaamheid, bijvoorbeeld een (betere) baan. Uit onderzoek blijkt dat gemeenten huiverig zijn voor het financiële risico dat een saneringskrediet met zich meebrengt als het saneringskrediet onverhoopt niet (geheel) kan worden afgelost. Het gesubsidieerde nationale Waarborgfonds saneringskredieten dekt het financiële risico van gemeenten. Dit moet ertoe leiden dat alle gemeenten saneringskredieten aanbieden, hetgeen ook de Kamer heeft verzocht met de motie Ceder/Kat (Kamerstuk 25 515 nr. 628)."

Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

Inwoners die zelf niet meer uit hun schulden komen, kunnen op grond van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) een beroep doen op schuldhulpverlening. De Wgs schrijft voor dat de gemeenteraad een plan vaststelt dat richting geeft aan integrale schuldhulpverlening aan inwoners van de gemeente. Artikel 2 van de wet bepaalt dat de gemeenteraad het plan voor een periode van ten hoogste vier jaren vaststelt. Dit plan kan tussentijds wijzigen. Het bevat de hoofdzaken van het door de gemeente uit te voeren beleid en beschrijft hoe te voorkomen dat personen schulden aangaan die ze niet kunnen betalen.

De belangrijkste consequenties die voortvloeien uit de wet zijn:

- De gemeente voorziet in een integrale aanpak
- De gemeente neemt maatregelen om de kwaliteit van de integrale hulpverlening te borgen
- De gemeente voorziet in activiteiten in het kader van preventie en nazorg
- Schuldenaren die zich melden voor hulp krijgen binnen vier weken een intakegesprek. Als er sprake is van een bedreigende situatie, zoals gedwongen woningontnuiming, beëindiging van de levering van gas, elektriciteit, stadsverwarming of water of opzegging dan wel ontbinding van de zorgverzekering, vindt de intake binnen drie werkdagen plaats
- De gemeente heeft specifiek aandacht voor schuldhulpverlening aan gezinnen met inwonende minderjarige kinderen
- Een inwoner heeft de mogelijkheid in bezwaar te gaan met een beschikking, wanneer deze wordt uitgesloten van schuldhulpverlening.

De Wgs schrijft verder voor dat in het beleidsplan staat welke resultaten de gemeente in de voorgescreven periode wil bereiken.

Per 2021 is de Wgs gewijzigd waardoor gemeenten verantwoordelijk zijn voor vroegsignalering van schulden. Gemeenten ontvangen van de schuldeisers signalen over achterstallige betalingen in de vaste lasten. Doel hiervan is dat gemeenten eerder contact leggen met inwoners zodat problematische schulden worden voorkomen. Na ontvangst van een signaal moet het college de inwoner binnen 4 weken uit eigen beweging schuldhulpverlening aanbieden. Belangrijk voor de inwoner is dat de invordering van de gesignaleerde schuld wordt opgeschort als de inwoner het hulpaanbod accepteert en meewerkt.

Wet vereenvoudiging beslagvrije voet

Op 1 januari 2021 is ook de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet (Wvbvv) in werking getreden. Voorheen werd de beslagvrije voet in 75% van de gevallen te laag vastgesteld waardoor de financiële problemen groter werden. De Wvbvv wijzigt onderdelen van het beslag- en executierecht en ondersteunt een eenduidige manier van het berekenen van de beslagvrije voet door vereenvoudigde en gestandaardiseerde rekenregels te gebruiken. De gemeente heeft als schuldhulpverlener, schuldeiser, beslaglegger, inhoudingsplichtige, uitkeringsverstrekker en als werkgever te maken met deze wetswijziging.

Adviesrecht gemeenten bij schuldenbewind

Via een wetswijziging van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek is per 1 januari 2021 voorzien in een adviesrecht voor gemeenten bij de procedure beschermingsbewind vanwege problematische schulden.

Het adviesrecht moet gemeenten beter in staat stellen hun regierol bij schuldenbewind te vervullen. Verder biedt het adviesrecht de rechter de mogelijkheid om alternatieve vormen van ondersteuning af te wegen bij de beoordeling van het verzoek tot instelling van schuldenbewind. Gemeenten kunnen zelf kiezen voor deze adviesmogelijkheid.

Wet Stroomlijning keten voor derdenbeslag

De Wet Stroomlijning keten voor derdenbeslag voor het verbreden van het beslagregister (VBR) is gericht op het creëren van een verbeterde uitwisseling van gegevens tussen beslagleggende partijen als er sprake is van samenloop van derdenbeslagen en verrekeningen. Hiermee worden meerdere gelijktijdige beslagleggingen en verrekeningen voorkomen. De wet is bedoeld als een volgende stap om het bestaansminimum van inwoners met schulden beter te beschermen en verhoging van schulden te voorkomen.

Wet inburgering en maatwerk bij financieel ontzorgen

Op 1 januari 2022 is de Wet Inburgering 2021 in werking getreden. Gemeenten hebben op grond van de Wet de taak er voor te zorgen dat statushouders financieel zelfredzaam worden en geen problematische schulden ontwikkelen. Als gevolg daarvan is in de Participatiewet opgenomen dat gemeenten gedurende de eerste 6 maanden van verblijf verantwoordelijk is voor de betaling van de vaste lasten (huur, energie en water, zorgverzekering). Dit heet financiële ontzorging. In die 6 maanden moet de gemeenten de statushouder een programma aanbieden waardoor hij/zij na afloop van die periode in staat is zelf een duurzame financiële huishouding te voeren.

In de praktijk verloopt de financiële ontzorging niet optimaal. Het is administratief behoorlijk complex waardoor makkelijk fouten worden gemaakt. Daarnaast biedt de Wet gemeenten te weinig ruimte om in te spelen op de individuele situatie. Daarom krijgen gemeenten, vooruitlopend op een wetsherziening, meer ruimte voor maatwerk.